



**ANONIMNO ISTRAŽIVANJE PUTEM ANKETNIH OBRAZACA O
PERCEPCIJI DRŽAVNIH SLUŽBENIKA U MINISTARSTVU
PRAVOSUĐA O UČINKOVITOSTI ZAŠTITE TZV. „ZVIŽDAČA“**

IZRADILO:

Ministarstvo pravosuđa,
Samostalni sektor za suzbijanje korupcije

Zagreb, svibanj 2013. godine

UVOD

Samostalni sektor za suzbijanje korupcije u Ministarstvu pravosuđa provodio je od 06. do 17. svibnja 2013. godine među službenicima Ministarstva pravosuđa anonimno istraživanje putem anketnih obrazaca o percepciji državnih službenika o učinkovitosti zaštite tzv. „zviždača“, tj. osoba koje u dobroj vjeri prijavljuju korupciju.

Kako bi se dobili što vjerniji rezultati, upitnik je bilo moguće popuniti olovkom ili na računalo. Popunjeni upitnici su poslani na 289 adresa elektroničke pošte u Ministarstvu pravosuđa. Popunjene je upitnike u posebno označenu kutiju ubacilo 78 službenika Ministarstva pravosuđa.

Napominje se da su ovim istraživanjem bile obuhvaćene osobe i muškog i ženskog spola, ali se radi jasnoće izričaja u cijelom ovom dokumentu koristi izraz „službenik“ i „ispitanik“.

REZULTATI

Slijede rezultati dobiveni ovim internim istraživanjem:

1. Na pitanje da li su službenici **upoznati sa značenjem pojma „zviždač“**, bili su ponuđeni odgovori „da“ i „ne“. Odgovorom „da“ je odgovorilo 77, a odgovorom „ne“ 1 od ukupno 78 službenika koji su predali odgovore.



2. Na pitanje **smatraju li da su „zviždači“ u hrvatskom pravnom sustavu na adekvatan način zaštićeni**, 6 je službenika odgovorilo odgovorom „da“, 71 službenik je odgovorio odgovorom „ne“, a jedan je službenik nadopisao svoj odgovor- „ne znam“¹.



3. Na pitanje **da li su se kao službenici Ministarstva pravosuđa susreli sa korupcijom**, potvrdno je odgovorilo 20 službenika, niječno njih 57, a jedna osoba se nije izjasnila.



¹ Napominje se da su ponuđeni odgovori bili „da“ i „ne“ pa ovaj nadopisani odgovor nije registriran u grafičkom prikazu.

4. Zanimljivo je pogledati i odgovore na pitanje **da li bi oni prijavili korupciju u Ministarstvu pravosuđa da za nju znaju**. Naime, 46 službenika je odgovorilo potvrdno, čak 31 niječno, a jedna osoba nije na jasan način izrazila svoju volju².



5. Posebno je zanimljiv podatak dobiven kao odgovor na pitanje kojim su ispitanici upitani **da li smatraju da bi u slučaju prijavljivanja korupcije u Ministarstvu pravosuđa bili izloženi nekoj štetnoj posljedici** (npr. udaljenju iz službe). Potvrdno je odgovorilo 55 službenika, negativno njih 21, a dvije osobe svoju volju nisu izrazile na jasan način³.



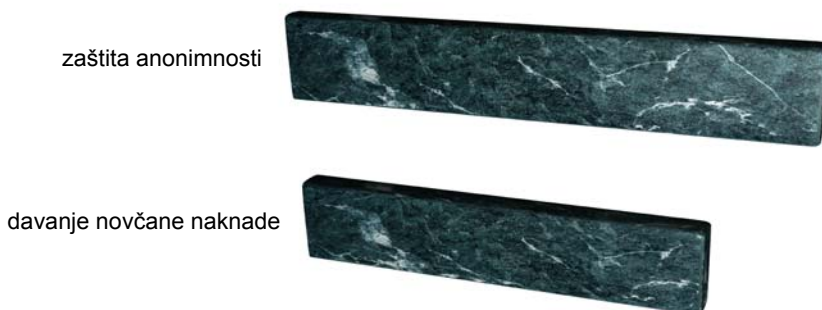
² Kao i kod prethodnog pitanja, bila su ponuđena samo dva odgovora pa se u grafikonu ne nalaze podaci za osobu koja se nije izjasnila.

³ Pogledati prošlu bilješku.

6. Uslijedila su pitanja koja su omogućavala veći broj odgovora. Tako je na pitanje **zašto oni osobno ne bi prijavili korupciju u Ministarstvu pravosuđa, a da za nju znaju**, 29 službenika odgovorilo odgovorom da se ništa neće promijeniti, njih 21 smatra da je cijeli sustav korumpiran, 34 službenika ističe strah od mobbinga kao razlog, 30 ih navodi strah od otkaza kao razlog neprijavlivanja, a samo jedna osoba je istakla u svom odgovoru da je se to ne tiče.



7. Ispitanicima je bilo ponuđeno i da odgovore na **pitanje o načinima na koje se po njihovom mišljenju može potaknuti potencijalne „zviždače“ na prijavljivanje nezakonitih radnji**. Kao kvalitetan način zaštite njih 72 se očitovalo o načinu zaštite putem zaštite anonimnosti, a 59 se ispitanika izjasnilo o mogućnosti davanja novčane naknade.



Mogućnost izjašnjavanja temeljila se i na izboru prihvatljivosti pojedinog oblika zaštite označavanjem brojevima od 1 do 5 s time da je broj 1 označavao „nije

prihvatljiv“, a broj 5 je označavao stav da je „potpuno prihvatljiv“. Treba napomenuti da su se među odgovorima nalazili i anketni listići na kojima se službenici nisu izjašnjavali o pojedinom dijelu ovog pitanja ili o cijelom pitanju.

Niže su označeni pojedinačni sljedeći odgovori:

A) zaštita anonimnosti- ukupno se izjasnilo 72 službenika

(1= nije prihvatljiv, 5= potpuno prihvatljiv)



B) davanje novčane naknade- ukupno se izjasnilo 59 službenika

(1= nije prihvatljiv, 5= potpuno prihvatljiv)



Službenicima je ostavljena i mogućnost da iznesu svoje stavove u pogledu mogućih rješenja na ovo pitanje te da tekstualno upišu nešto treće kao

najpogodniji način poticanja potencijalnih „zviždača“ na prijavljivanje nezakonitih radnji. Među ostalim zabilježeni su sljedeći odgovori:

- uspješnim procesuiranjem i kažnjavanjem počinitelja kaznenih djela
- vraćanjem vjere ljudima da je dobro činiti dobro
- pojačana zakonska regulativa zaštite zviždača i mijenjanje svijesti društva
- bolji protok informacija u organizacijskim jedinicama Ministarstva pravosuđa između nadređenih službenika koji obavljaju određene poslove poboljšao bi transparentnost i omogućio neposrednu razmjenu informacija te tako otklonio sumnju na moguću korupciju
- pravnom podrškom i pomoći u eventualnim sudskim postupcima koji uslijede protiv zviždača (kao posljedica toga što su prijavili nezakonite radnje)
- mislim da mogućnost davanja novčane naknade nije prihvatljiva jer bi povećala vjerojatnost lažnog prijavljivanja
- bržim i efikasnijim procesuiranjem korupcije na sudovima, strožim kažnjavanjem korumpiranih osoba

ZAKLJUČAK

Nastavno na dobivene rezultate može se zaključiti:

- 1) da su službenici Ministarstva pravosuđa upoznati sa pojmom „zviždača“
- 2) da službenici Ministarstva pravosuđa smatraju da „zviždači“ nisu adekvatno zaštićeni u pravnom sustavu
- 3) da više od trećine službenika koji su ispunili anketu ne bi prijavila korupciju u Ministarstvu pravosuđa da za nju saznaju

- 4) da više od dvije trećine ispitanika smatra da bi bili izloženi nekoj štetnoj posljedici da prijave korupciju u Ministarstvu pravosuđa iz razloga straha od mobbinga te otkaza ali i iz osjećaja da se ništa neće dogoditi
- 5) da potencijalne „zviždače“ može potaknuti na prijavljivanje nezakonitih radnji tek zaštita njihove anonimnosti.

Slijedom svega navedenog, Samostalni sektor za suzbijanje korupcije će pronaći najpogodniju mogućnost da službenici u Ministarstvu pravosuđa prijavljuju svoja saznanja uz zaštitu njihove anonimnosti kako bi im se omogućilo da dojavljuju o koruptivnim aktivnostima za koje doznaju. Ukoliko se pokaže korisnim, taj novi model će biti predložen i drugim državnim tijelima.

Samostalni sektor za suzbijanje korupcije će o rezultatima ove analize, kao i daljnjim aktivnostima na ovom području, izvijestiti putem internetske stranice www.antikorupcija.hr.